

DIALOGUL DINTRE ÎMM ȘI ORGANELE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE ÎN OPINIA ANTREPRENORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Elena ACULAI,
Dr.econ.,conf. cercet.,IEFS
Victoria CLIPA,
Drd., cercetător șt., IEFS*

Abstract. The dialog between public authorities and the business plays an important role in promoting an enabling environment for SME's development. The Governments that listen to the private sector are more susceptible to promote economic reforms. On the other part, entrepreneurs that understand the measures that the Government try to realize through the policies they are implementing are more perceptible to support them. Therefore, the dialog represents for the public and private sector the best way to establish the right priorities and to promote their common interests. In this paper was analyzed the problems of the dialog between SMEs and public authorities in the Republic of Moldova. There was argued the importance of the dialog for both parties and the premise for its development. Also there was identified the SMEs interest in the dialog. This article is based on the results of the research carried out at the Institute of Economy, Finance and Statistics, with the active participation of the authors. The study is based on the questionnaire and interviews with entrepreneurs, conducted in 2011.

Introducere

Dialogul public-privat joacă un rol important în promovarea unui mediu eficient pentru dezvoltarea IMM-urilor. Guvernele care ascultă sectorul privat sunt mult mai susceptibile să promoveze reforme economice. Pe de altă parte, antreprenorii care înțeleg ceea ce Guvernul încearcă să realizeze sunt mai predispuși să sprijine aceste reforme. Prin urmare, dialogul reprezintă cea mai bună posibilitate pentru sectorul public și privat de a stabili corect prioritățile și pentru a sprijini interesele comune. Întrunirea acestora în mod regulat sporește încrederea și înțelegerea între părți, precum și între sectoare. În același timp, lipsa de comunicare poate condiționa neînțelegere, care, la rândul său, sporește neîncrederea. Non-cooperarea conduce la ineficiență, care inhibă creșterea economică, investițiile și reducerea sărăciei.

Dialogul între sectorul public și privat nu este un concept nou, în unele țări, acesta devenind o preocupare importantă a sectorului public încă cu decenii în urmă. Dialogul public-privat se poate realiza în diferite modalități: formal sau informal; poate avea un spectru larg sau axat pe problematici specifice. Dialogul poate fi inițiat de către autoritățile publice atunci când se schițează anumite politici, strategii, acte normative, sau inițiatorii pot deveni sectorul privat, confruntându-se cu anumite bariere sau dorind să promoveze schimbări în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri. Uneori acesta poate include doar unii reprezentanți ai sectorului privat, alții reprezentanții sindicatelor, patronatelor sau grupuri ale societății civile. În general, pentru obținerea unei eficiențe maxime în procesul de reformare acesta trebuie să aibă loc la toate nivele: local, regional, central.

O privire de ansamblu asupra mediului de afaceri în Republica Moldova

Având în vedere condițiile nefavorabile pentru dezvoltarea antreprenoriatului, precum și problemele legate de implementarea reformelor economice inițiate de Guvern, în Republica Moldova există o necesitate critică de dezvoltare a dialogului între sectorul privat și organele administrației publice (OAP).

Pe parcursul ultimilor ani au fost înregistrate un număr de progrese în vederea facilitării mediului de afaceri în Republica Moldova: reducerea timpului și a numărului de proceduri pentru înregistrarea unei afaceri, mai mult decât lansarea unui serviciu de înregistrare a companiilor în termeni de urgență; reducerea poverii fiscale prin introducerea taxei zero pentru venitul corporativ nedistribuit, începând cu anul 2008;

reducerea timpului de onregistrare a proprietății e.a. On pofida acestor realizrri, mediul național de afaceri continuie sr se confrunte cu numeroase constrangeri. Conform studiilor elaborate de diverse organizații internaționale asupra calității mediului de afaceri ei a nivelului competitivității on economiile lumii – Banca Mondialr „Doing Business 2011”[9], Forumul Economic Mondial „Global Competitiveness Report 2011-2012”[8], The Heritage Foundation „2011 Index of Economic Freedom”[10]– principalele constrangeri cu care se confruntr sfera de afaceri on Republica Moldova sunt accesul la finanțare, obținerea autorizațiilor de construcții, protecția investitorilor, presiunea fiscalr determinatr de costurile salariale mari de angajare a forței de muncr, necorespunderea nivelului de calificare a forței de muncr cucerințele angajatorilor, reglementarea activității de comerț exterior e.t.c.

De asemenea, conform unui sondaj realizat de Asociația Antreprenorilor ei Angajatorilor din Moldova,impedimente majore cu care se confruntr antreprenorii, sunt legislația imperfectr, corupția ei instabilitatea politicr – fapte confirmate ei de Raportul Global al Competitivității 2011-2012. Conform aceleiaei studiu, o barierr importantr este ei informarea insuficientr a antreprenorilor despre business ei economie, antreprenorii declarondr principala sursr de noi cunoștințe o constituierelațiile personale ei discuțiile cu rudele ei prietenii,on timp ce Internetul, Televiziune, Presa ei Radioul au un rol secund.[2]

Conjunctura acestor circumstanțe defectuoase stagnează nemijlocit progresul întreprinderilor și determină performanța redusă a activității economico-financiară a acestora. Un argument în acest sens pot fi considerate următoarele constatări: conform evidenței statistice, 60% din totalul întreprinderilor activează în pierdere; în jur de 65% din întreprinderi sunt concentrate într-un singur municipiu – Chișinău; nivelul redus al atractivității economiei naționale pentru investitorii străini, principalul indicator în acest sens fiind volumul redus al ISD pe cap de locuitor -794,2USD (2010); performanțele reduse ale comerțului exterior ș.a.

În vederea eliminării constrângerilor existente în calea mediului de afaceri devine tot mai importantă construirea unui dialog între sectorul de afaceri și Guvern, reprezentat prin autoritățile publice locale și centrale, pentru elaborarea,implementarea și monitorizarea unui cadru eficient de reglementare a mediului de afaceri.

Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare în studiul său „Dialogul Public-Privat în țările în curs de dezvoltare:oportunități, riscuri și precondiții,,definește dialogul public –privat ca reprezentând toate formele de interacțiune între stat și sectorul privat privind elaborarea politicilor publice – îmbunătățirea mediului de afaceri, politicilor economice pe termen scurt, strategiilor de dezvoltare pe termen mediu și lung, reglementarea sectorului ș.a.[5]

Strategiile și programele Guvernului ca o precondiție pentru dezvoltarea dialogului dintre business și Guvern

Pentru Republica Moldova, ca și pentru multe alte țări în curs de dezvoltare și tranziție, conceptul de dialog public-privat este unul relativ nou. În țarănu există un cadru juridic care să reglementeze direct acest concept, totuși el face obiectul unei serii de acte normative de importanță națională.

Ținând cont de importanța implicării tuturor părților interesate în elaborarea și monitorizarea legilor, politicilor și strategiilor,dar mai cu seamă a celor ce vizează reglementarea mediului de afaceri, dezvoltarea dialogului dintre autoritățile publice și sectorul privat reprezintă unul dintre obiectivele strategice ale Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova[6] și una dintre direcțiile principale de acțiune ale Programului de stat de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2009-2011[7].

De asemenea, în vederea asigurării transparenței decizionale a autorităților publice prin implicarea sectorului privat și a întregii societăți civile în luarea deciziilor și elaborarea actelor normative a fost adoptată Legea Nr. 235 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător din 20.07.2006 [4].

În vederea eficientizării cadrului de reglementare, pentru ca acesta să fie în concordanță cu bunele practici internaționale și să reprezinte un stimulent al mediului de afaceri, a fost adoptată H.G.Nr. 104 din 01.02.2007 cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a cadrului dereglementare de stat a activității de întreprinzător [3], care, de asemenea, pune accentul pe intensificarea dialogului public-privat în scopul stimulării antreprenoriatului.

În pofida existenței prevederilor privind importanța dialogului în strategii și diferite acte normative, procesul de consolidare a acestuia se desfășoară foarte lent. În același timp, ar fi incorect să afirmăm că în prezent acesta nu există. Are loc cooperarea tripartidă între Guvern, partonate și sindicate. Există exemple de discuții comune între reprezentanții sectorului privat și ai OAP privind problemele actuale ale antreprenoriatului. Cu precădere, pe lângă OAP sunt create grupuri de experți sau consilii consultative, incluzând reprezentanții sectorului privat; în vederea elaborării proiectelor de acte normative, care reglementează mediul de afaceri, de asemenea, sunt create grupuri de lucru cu participarea antreprenorilor. Cu toate acestea, dialogul care există în prezent nu-i satisface nici pe antreprenori, nici pe reprezentanții OAP.

Metodologia de cercetare

În anul curent, 2011, Institutul de Economie, Finanțe și Statistică a elaborat un studiu orientat spre analiza procesului de dialog dintre IMM-uri și OAP. Cercetarea are la bază anchetarea antreprenorilor și desfășurarea interviurilor cu managerii întreprinderilor, reprezentanții asociațiilor de afaceri, conducătorii și specialiștii OAP, colaboratorii din sfera științei, participanții în diferite proiecte pentru dezvoltarea și susținerea businessului. Anchetele au fost completate de 107 antreprenori, care activează în regiunile de centru, nord și sud ale țării, mun. Chișinău și UTA Găgăuzia. Anchetele au fost realizate cu sprijinul Ministerului Economiei; rezultatele sondajului au fost prelucrate cu ajutorul programului SPSS. La interviu au participat 15 persoane. Proiectul este în prezent la etapa de finalizare.

Importanța dialogului între IMM-uri și OAP, bariere și măsuri pentru îmbunătățirea acestuia în Republica Moldova

Analiza rezultatelor anchetelor și interviurilor cu antreprenorii au demonstrat că punctele lor de vedere cu privire la importanța dialogului cu autoritățile, sunt ambigui. Privind în ansamblu, marea majoritate a IMM-urilor (93,5% din respondenți) consideră important desfășurarea dialogului în prezent; numai 1,1% din respondenți nu privesc dialogul ca un factor important pentru dezvoltarea afacerilor; 5,4% au fost indeciși.

Unii antreprenori care au completat chestionarul au indicat că au participat la anumite forme de dialog cu OAP - mese rotunde și forumuri; în cadrul comisiilor, grupurilor de lucru și de experți pe lângă OAP; alte reuniuni periodice desfășurate privind problemele mediului de afaceri; în cadrul dezbaterilor la televiziune și în internet; au utilizat liniile telefonice fierbinți ale OAP. În același timp, răspunsurile antreprenorilor au demonstrat că întreprinderile lor nu sunt implicate activ în dialog.

Una dintre cauzele implicării slabe a IMM-urilor în dialog, în opinia noastră, este consolidarea insuficientă a businessului în Republica Moldova. Pentru IMM-uri, dialogul cu OAP, practic, întotdeauna se desfășoară prin intermediul asociațiilor de afaceri. Cu toate acestea, numai 17,9% din respondenți sunt membri ai asociațiilor de afaceri. Voința slabă sau incapacitatea IMM-urilor de a se reuni în asociații pentru a-și

atinge obiectivele comune a fost reflectată și în studiile noastre precedente. Întreprinderile nu văd rostul în unirea eforturilor, considerînd că ei au capacitatea de a se descurca de sine stătător cu problemele cu care se confruntă. Altă parte a întrebării – calitatea serviciilor oferite de către asociațiile de afaceri. Potrivit rezultatelor sondajului, mai puțin de jumătate din antreprenori (45,2%), angajați într-un dialog prin intermediul unei asociații de business, consideră că aceasta reprezintă eficient interesele lor. Drept rezultat, în țară activează intens un număr nesemnificativ de asociații de afaceri, care reprezintă IMM-urile. Aceasta crează impedimente pentru construirea dialogului, întrucît Guvernului și altor OAP le lipsește parteneri pentru dialog, care cunosc bine problemele principalelor grupuri de IMM-uri, capabile să reprezinte, apere și să lobeze civilizat interesele businessului.

În interviu au fost aduse cîteva exemple particulare de participare a întreprinderilor și asociațiilor la dialog. A fost evidențiat cazul, cînd asociația de afaceri a încercat să depășească presiunea exercitată de către reprezentanții unor OAP în relațiile cu întreprinderile dintr-un anumit sector. Cu toate acestea, nu s-a reușit apărarea civilizată a intereselor membrilor săi. Atunci întreprinzătorii „au depășit problemele apărute, acționînd individual și în mod neformal”, adică utilizînd relațiile personale sau recurgînd la darea de mită.

Principalele cauze a lipsei de voință din partea întreprinderilor de a participa la dialogul cu OAP pot fi considerate lipsa de încredere între parteneri și neînțelegerea intereselor comune. Astfel, în anchete printre măsurile necesare pentru stimularea dialogului, întreprinzătorii, cel mai des, au menționat necesitatea consolidării încrederii reciproce a întreprinzătorilor și OAP (19,4% din respondenți), precum și importanța identificării intereselor comune ale acestora (17,8%). Principalele măsuri care, în opinia întreprinzătorilor, sunt necesare pentru dezvoltarea dialogului sunt reprezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Măsurile necesare pentru dezvoltarea dialogului dintre sectorul privat și OAP

Măsurile	%
Consolidarea credibilității reciproce dintre mediul de afaceri și autorități	19,4
Identificarea intereselor comune ale antreprenorilor și ale reprezentanților organelor de administrare publică	17,8
Asigurarea transparenței activității, ce ține de adoptarea și punerea în aplicare a deciziilor administrative de către organele de administrare publică	14,9
Susținerea de către stat a activității asociațiilor de afaceri, a consolidării comunității de afaceri	13,3
Dezvoltarea activității antreprenorilor în vederea protejării și promovării intereselor acestora	11,7
Adoptarea actelor legislative, ce reglementează procesul dialogului	9,5
Popularizarea exemplelor pozitive/cazurilor de succes privind soluționarea problemelor prin intermediul dialogului	8,6
Perfecționarea altor instrumente de dialog	4,8

Sursa: rezultatele anchetei efectuate de către IEFS

În interviu au fost enunțate și alte bariere în desfășurarea dialogului, printre care – instabilitatea politică; orientarea fiscală a funcționarilor publici în oferirea serviciilor sectorului privat și inspectarea întreprinderilor; caracterul vag al măsurilor Guvernului, prevăzute în actele normative și strategice, care influențează slab situația reală a mediului de afaceri.

Caracterizînd gradul de cointeresare a ambelor părți în dialog, respondenții au menționat că partea cea mai cointeresată în dialog este businessul. Mai concret, pentru interesul în dialog a întreprinzătorilor s-au pronunțat 76,5% din respondenți, pentru interesul autorităților locale – 60,2%, pentru interesul OAP – 50% din respondenți (Figura 1).

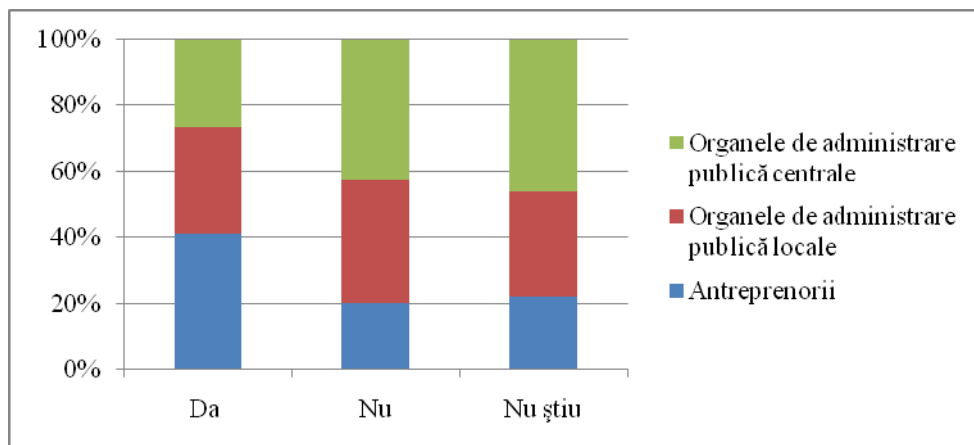

Figura 1. Cointeresarea antreprenorilor și a reprezentanților OAP locale și centrale

Sursa: elaborat în baza rezultatelor chestionarului efectuat de către IEFS

Funcționarii OAP, în interviu, din contra, au vorbit despre pasivitatea antreprenorilor și lipsa dorinței acestora de a participa la dialog. Astfel, între ambele părți încă există o lipsă a înțelegerii a intereselor acestora, subapreciindu-le. Aceasta dovedește încă o dată necesitatea consolidării dialogului dintre autoritățile publice și antreprenori.

Concluzii

Este incontestabilă necesitatea dezvoltării dialogului între sectorul privat și OAP, fără de care este practic imposibilă îmbunătățirea mediului de afaceri. Cu toate acestea, dialogul existent în prezent este foarte limitat și evoluează lent.

În prezent există anumite precondiții pentru dezvoltarea dialogului. În multe documente ale Guvernului se declară necesitatea dialogului și se prevăd măsuri pentru consolidarea acestuia. O parte din antreprenori, de asemenea, conștientizează importanța consolidării dialogului public-privat.

Cu toate că marea majoritate a întreprinzătorilor din sectorul IMM recunosc importanța dialogului, în realitate ei nu manifestă un interes activ de a participa la acesta.

O condiție importantă pentru realizarea unui dialog constructiv este unirea întreprinderilor în asociații de business, capabile să reprezinte diferite categorii ale IMM-urilor, să le apere și să le lobeze interesele.

Întreprinzătorii consideră ca fiind măsuri importante pentru stimularea dialogului: sporirea încrederii între parteneri și conștientizarea intereselor comune de către ambele părți.

Dezvoltarea dialogului între antreprenori și OAP va contribui nu numai la creșterea economică, dar va exercita și o influență psihologică pozitivă asupra întreprinzătorilor și relațiilor lor cu OAP la toate nivelele.

Bibliografie

1. Analiza formelor existente de organizare a dialogului dintre IMM și organele administrației publice, identificarea mecanismelor de consolidare a acestui dialog la diferite nivele de administrare, Raport științific intermediar, Institutul de Economie, Finanțe și Statistică (IEFS), Chișinău, 2011
2. Asociația antreprenorilor și angajatorilor din Moldova a expus rezultatele anchetării reprezentanților întreprinderilor mici și medii, disponibil la <http://newsmoldova.md/economics/20110215/188836112.html> (12.09.2011)
3. H.G.Nr. 104 din 01.02.2007cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a cadrului dereglementare de stat a activității de întreprinzător publicat în Monitorul Oficial Nr. 021, art Nr: 131, din 16.02.2007

4. Legea Nr. 235 din 20.07.2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător publicat la data de 11.08.2006 în Monitorul Oficial Nr. 126-130, art Nr: 627
5. Pinaud Nicolas, Dialogul Public-Privat în țările în curs de dezvoltare: oportunități, riscuri și precondiții, OECD 2007
6. Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova. Integrarea Europeană: Libertate, Deomocrație, Bunăstare 2011-2014, Chișinău, 2011 disponibil la <http://www.gov.md/doc.php?l=ro&idc=445&id=3729>(12.09.2011)
7. Programul de stat de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2009-2011 disponibil la <http://www.mec.gov.md/sector/241/994> (12.09.2011)
8. Schwab Klaus, The Global Competitiveness Report 2011-2012, World Economic Forum, Geneva 2011, disponibil la http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf (12.09.2011)
9. World Bank, Doing Business Report 2011 in Moldova: Making a difference for entrepreneurs, disponibil la <http://www.doingbusiness.org/~media/fpdkm/doing%20business/documents/profiles/country/db11/mda.pdf>(12.09.2011)
10. 2011 Index of Economic Freedom, disponibil la <http://www.heritage.org/index/ranking> (12.09.2011)